

Telegrafu Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 43.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafu Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de donatori 24 fil., — de trefori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Procesul pentru mănăstiri.

— Sentința tablei regești din Budapesta. —

(Urmare).

Aceasta egală îndreptățire, între cele două mitropolii, nu e numai de natura dreptului public, respective a dreptului bisericesc, luat în sens mai strict, căci doară art. de lege IX din 1868 și rescriptul de sub A), care i-a servit de basă, a creat, în legătură cu dispoziția referitoare la averile bisericești, nu numai egalitatea de drept public, ci deplina egală îndreptățire, accentuată categoric în §-ul 3, și referitoare la toate instituțiile. De aceea, după acționatori, rămânerea mănăstirilor sub jurisdicțiunea de drept și dispunerea asupra lor a uneia dintre naționalitățile ierarhiei comune, cu excluderea celeilalte naționalități, ar fi o gravă violare a egalității de drept, garantată în lege, cu atât mai virtos, cu cât mănăstirile sunt indispensabile în viața bisericească, fără ele funcționarea bisericească a acționarilor ar fi paralisată.

E greșit și acest punct de vedere al acționarilor, pentru că dispoziția din §-ul 2 al art. de lege IX dela 1868, cumcă: «se inarticulează mitropolia de sine stătătoare, egal îndreptățită cu a Sârbilor, înființată pentru Românii greco-orientali», nu poate fi astfel talmăcită, că egală îndreptățire garantată acolo s'ar estinde deja pe urma legii asupra averii vreunei instituții bisericești a ierarhiei comune bisericești, în acel înțeles, că pe baza egalei îndreptățiri orice avere bisericească, respective jurisdicțiunea de drept asupra ei, ar fi de considerat ca și comună. Cu ocaziunea pertractării în dietă a proiectului legii citate s'au arătat îngrijorări din parte sârbească în mod pronunțat în contra cuvântului «egal îndreptățită», spunându-se, că eventual va putea fi scos din el și dreptul egal asupra averii. (Stefan Branovaczky, Miloș Dimitrievici, Emil Manoilovici, vorbirile lor din ședința dela 7 Mai 1868, apărute în ziarul dietei). Dar au declarat, atât deputații naționaliști români (Alexandru Mocsonyi, Aurel Maniu, Sigismund Papp), cât și baronul Iosif Eötvös, ministrul, că cuvântul «egal îndreptățită», abstrăgând dela orice referințe de drept material, are de scop numai aceea, ca mitropolia înființată pentru Români se fie de sine stătătoare, iar nu subordonată celei sârbești. Voința legiuitorului n'a intenționat deci, ca mitropolia egal îndreptățită română, abstrăgând dela toate celelalte, numai în urma egalei îndreptățiri inarticulate în lege se aibă pretensiuni și după despărțire cu privire la jurisdicțiunea de drept și exercitarea dreptului de dispunere asupra averilor bisericești.

c) Temeiu de acțiune pentru acționatori e mai departe faptul, că mitropolia sârbească din Carloveț a împărțit diocesele române, încorporate la înființata mitropolie română,

pe cea din Arad și Caransebeș, conform procesului verbal alăturat sub 1) la actul final de sub XXVII, din o parte a fondurilor comune naționale bisericești. După acționatori, mitropolia sârbească a recunoscut prin faptul acesta, cumcă și averea instituțiilor bisericești, până aci comune, încă e comună.

Nu e la loc nici acest punct de vedere al acționarilor, pentru că din înțelegerea asupra fondurilor bisericești, ca obiecte de avere de natură deosebită de a mănăstirilor, nu se poate scoate concluzie în direcția, că prin aceasta mitropolia sârbească a recunoscut și pretensiunea acționarilor asupra mănăstirilor.

d) În fine mai amintesc acționarilor pentru stabilirea acțiunii lor, că românimea ortodoxă, de o lege cu Sârbii, s'a așezat înaintea Sârbilor prin părțile de țară unde se află mănăstirile din litigiu, avea înainte de venirea Sârbilor biserici, preoți, mănăstiri, și numai mai târziu, pela 1690, pe urma privilegiilor regești, date pe seama capului bisericesc al Sârbilor, imigrați sub conducerea patriarhului din Ipec, Arseniu Cernoevici, care ca patriarh greco-oriental din Carloveț a început a exercita autoritatea bisericească asupra tuturor popoarelor de lege ortodoxă, deci pe urma unei noue organizații bisericești, au ajuns toți credincioșii de lege ortodoxă, instituțiile bisericești și averile, în legătură cu mitropolia comună dela Carloveț, punându-se sub capul comun bisericesc.

Mănăstiri speciale sârbești, — după acționatori, — n'au existat niciodată, ci numai mănăstiri ortodoxe, din capul locului cu caracter comun, mănăstiri, cari la 1690 numai în mod provisoriu au fost supuse capului comun bisericesc din Carloveț, și fără ca prin aceasta să-și fi pierdut caracterul de instituțiuni comune bisericești; iar dela 1690 aparținând ierarhiei comune și unitare bisericești, în urma despărțirii, aceste instituțiuni bisericești, până aci sub jurisdicțiune de drept nedespărțită, și în scopul împlinirii misiunii bisericii, nu naționaliste, nu puse pe base speciale naționale sârbești, ci întemeiate exclusiv pentru scopurile bisericii greco-orientale, ca instituțiuni ce servesc acest scop, au se fie împărțite, pentru că drept special de dispunere asupra lor, după despărțirea mitropoliei române, biserica gr. ort. sârbă, cu caracter național, n'a câștigat.

Pentru sprijinirea acestei base a acțiunii au mai înșirat acționarii, că mănăstirile de pe teritoriul locuit de Români, după natura lucrului, după teoria teritorială din dreptul bisericesc, și în urma decisiunii preînalte de sub A.), au se fie considerate de

românești, pentru că acel moment stabilitor de felul și modalitatea împărțirii instituțiilor bisericești și a averilor, că după rescriptul de sub A.), după legea dela 1868, și după învoeala de sub C.), împărțirea necesară, ivită pe urma despărțirii ierarhice, se decide a se face pe base naționaliste, respective teritoriale, cu ținerea în vedere a principiului de drept canonic, că «cuius regio, eius religio», ceea ce exclude posibilitatea, ca mănăstirile de pe teritoriul locuit de Români se nu stee în legătură cu mitropolia română, ci cu cea sârbească. Amestecarea populației în sine, spun acționarii, întărește părerea despre comunitatea tuturor instituțiilor și a averilor acestora, după cum au și decretat judecătorii în procesele comunelor bisericești.

Principiul acesta călăuzător are se fie aplicat și în procesul acesta, spun acționarii, dar cu deosebirea, că la comunele bisericești populația comună, la mănăstiri populația ținutului e aceea, după care se regulează caracterul instituțiilor bisericești și a averilor lor, după raporturile ierarhice și în proporție naționalistă. Prin urmare, caracterul curat, ori mestecat al mănăstirii, nu-l dă mănăstirea, cu atât mai puțin personalul din ea, care mereu se schimbă, ci are se fie stabilit după caracterul curat ori mestecat, din punct de vedere naționalistic, al populației ținutului. De aceea, de și acționarii, pe baza principiului dezvoltat, ar putea ridica pretensiuni asupra tuturor mănăstirilor comune greco-orientale, totuși părerea comunității doresc se fie aplicată numai asupra mănăstirilor după teritor cu populație mixtă, deci asupra acelorora, pe al căror teritor Sârbii și Românii s'au aflat în legături comune bisericești, unde sunt date condițiile prelabile ale comunității de drept. Pentru că acolo, unde comunitatea credincioșilor o formează poporul ortodox de o singură naționalitate, nu poate fi vorba de comunitate bisericească și de drept, fiindcă comunitatea de drept condiționează cel puțin două subiecte, aflătoare împreună în legături bisericești. De aceea nu se poate vorbi, după acționari, despre comunitate de drept în Ardeal, ori pe teritor curat sârbesc, și de aceea a restrins și regele în rescriptul de sub A.) pretensiunile acționarilor la teritoriul mănăstirilor din Banat, deci cu populație mixtă.

Dar după acționatori natura de drept a instituțiilor și averilor bisericești încă exclude posibilitatea, ca mănăstirile se fie menținute numai pe seama și pentru scopurile naționalității sârbești. Dreptul teoretic bisericesc stabilește deja, după acționari, caracterul și organizația unitară ierarhică și administrativă a bisericilor orientale, designând de proprietar al bunurilor bisericești, nu pe credincioși, ori clerul, ci complexul, totalitatea bisericii. O anumită parte a bisericii, ori o grupare singuratică de credincioși, nu pot câștiga drept de proprietate asupra instituțiilor

bisericești. (Corectitatea tuturor acestor dezvoltări de drept, acționarii doresc să o dovedească cu citații luate din opul episcopului greco-oriental din Zara, Nicodim Milaș, intitulat «Das Kirchenrecht der Morgenlaendischen Kirche», ediția din anul 1897, paginile 208 și 457.)

La examinarea chestiei, că acest punct de vedere al dreptului bisericesc, referitor la instituțiile și averile bisericești, întrucât poate fi aplicat la mănăstiri, e necesară, după acționari, lămurirea situației de drept a mănăstirilor, a personalului din mănăstiri și a averilor mănăstirești.

În scopul acesta acționarilor vreau se dovedească, cu citate din amintitul op al lui Milaș, cu §§-ii 47-49 din regulamentul compus în 1777 de congresul din Carloveț și aprobat de Maria Terezia sub titlul: «Rescriptum Declaratorium Illyricae Nationis» și cu dispozițiile referitoare la mănăstiri din statutul preînalt dela 10 August 1868, ca regule condiționate de drept, că și cu privire la mănăstiri lucrul principal e menițiunea generală bisericească religioasă, și nici de cum promovarea intereselor preoției din mănăstiri, și că mănăstirile nu numai în cele sufletești, ci și în cele administrative și materiale au fost totdeauna puse sub autoritatea mitropoliilor și a consistoarelor eparhiale.

De aci apoi urmează, după acționari, că din organizația unitară a vechei mitropolii n'au fost scoase nici mănăstirile, și de aceea principiile și păreri referitoare la biserici au se fie aplicate și asupra lor. Și au se fie aplicate cu atât mai virtos, cu cât mănăstirile au fost înainte de despărțirea ierarhică instituțiuni de ale bisericii ortodoxe neîmpărțite, au stat în serviciul religios al credincioșilor nedeosebiți după naționalitate, deci în înțelesul principiilor fundamentale de drept bisericesc au se fie considerate ca întemeiate pe seama tuturor credincioșilor. Căci doară, după acționari, persoanele întemeietorilor încă sunt necunoscute, deci cu atât mai puțin poate fi vorba de intențiunea întemeietorilor, că ar fi dorit se înființeze mănăstirile numai pentru o parte, o grupare a credincioșilor de aceeași religie, și anume, exclusiv pentru cei de naționalitate sârbă, într-o vreme, când biserici cu caracter naționalist nici nu erau.

Față cu punctul de vedere al acționarilor, arătat acum, din partea acționarilor se aduc înainte următoarele:

Chiar dacă ar fi adevărat, ceea ce acționații neagă, că poporul român a locuit pe teritoriul Ungariei de sud pe vremea întemeierii statului ungar, având biserici, preoți și mănăstiri, atunci când au venit Sârbii sub conducerea lui Arseniu Cernoevici, — în espunerile acționarilor se arată o mare manciatate, pentru că imigrarea de sub Cernoevici a fost a opta (ultima) imigrare sârbească și înainte de aceea cu secole a locuit deja aici popor sârbesc, care nu numai că a avut biserici, preoți și mănăstiri, ci

și organizație estinsă eparhială. Dacă deci Arseniu Cernoevici a luat în administrație bisericească mănăstirile aflate aici, și-a exercitat numai dreptul. Iar dacă a luat și mănăstiri românești în administrare, acționarii să le numească. Cari sunt acelea?

Fără a se afirma barem, că la început, sau orișicând, patriarhul sârbesc a luat în administrare sa o mănăstire, care era proprietatea bisericii române, nu se poate stabili comunitatea de drept asupra tuturor, pentru că dacă s'ar accepta teoria despre comunitatea de drept a acționarilor, întreaga avere bisericească aflătoare la 1864 în proprietatea bisericii române și sârbești, fără nici o considerare la originea ei, numai în urma înființării noiei mitropolii, ar trebui se fie decretată de comună, ajungând la împărțire și averile acelor comune bisericești, în cari n'au locuit nicicând Români, respective Sârbi.

Nu corăspunde adevărului, după acționați, că mănăstirile din litigiu în cursul secolelor au stat în serviciul bisericii unitare gr-orientale, respective al credincioșilor ei, fără deosebire de limbă și naționalitate. Nu e adevărat aceasta în prima linie, pentru că e greșită părerea, că scopul și menirea mănăstirilor greco-orientale ar fi promovarea educării religioase-morale a poporului și a convingerii sale religioase.

Tocmai determinarea dată scopului mănăstirilor în opul episcopului Nicodim Milaș, citat de acționarii, care sună așa: «Das Mönchtum hat den Zweck den Menschen die Möglichkeit der Thunlichsten moralischen Vervollkommnung durch Selbstbeherrschung und Erhebung des Geistes zu Gott zu bieten» arată, că menirea mănăstirilor, în înțelesul canoanelor, e numai aceea, de a face cu puțință singuraticilor, monahilor, cari trăesc în mănăstire, ca izolați de lumea din afară se atingă gradul cel mai înalt al desăvârșirii religioase-morale. Nu e deci nici o legătură, după acționați, între mănăstire și credincioșii de pe teritoriul ei, ba scopul amintit al mănăstirii eschide deadrept influența poporațiunii comunelor asupra afacerilor mănăstirii.

De unde urmează, că părerea stabilită de judecătorii în privința comunelor bisericești, la mănăstiri, ca instituțiuni cu scop special, nu poate fi aplicată. Dar nu stă, după acționați, nici afirmarea aceea a acționarilor, cu care doresc să dovedească, cu regule din dreptul bisericesc, că o grupare oarecare de credincioși, și anume, o grupare naționalicește deosebită, nu ar putea câștiga pretenșiune exclusivă

de drept, cu excluderea deplină a celorlalte grupări, asupra averii și instituțiilor bisericești.

Cuprinsul următor tocmai din opul episcopului Nicodim Milaș, citat de acționarii, anume: «Die Verwaltung und Verwendung ging auf die betreffende Kirche, oder das lokale Institut über, welche Subiecte des Eingenthums des an denselben hangenden Kirchengutes wurden» arată, că administrarea averii bisericești și dispunerea asupra ei e împărțită și acuma în sinul singuraticelor biserici particulare.

Dar acționații doresc să dovedească încă și cu alte citații, luate tot din opul lui Milaș, ediția din anul 1905, pagina 158, precum și din opul lui Philip «Lehrbuch des Kirchenrechtes», pag. 688 și din opul lui Török Kálmán «A Magyarországi kath. egyház vagyontulajdonjoga», pag. 30—31, că proprietară a averii bisericești nu e biserica întregă, complexul, ci numai bisericile particulare, respective instituțiunile locale și bisericile singurate sunt și pot a se considera de proprietare, precum, după acționați, au stabilit și judecătorii în procesul intentat tocmai de acționarii în contra bisericii macedo-valahe din Budapesta, două grupări ale aceleiaș naționalități, după originea credincioșilor, decretând, că averea bisericească înșirată în acel proces compete Grecilor și Valahilor originari din Macedonia.

Din toate acestea acționații deduc, că nu e la loc teoria acționarilor, referitoare la proprietatea bisericii întregi, cu atât mai vărtos, că mănăstirile sunt subiecte de drept material independente, averea lor deci nu poate fi întrebuințată nici chiar pentru scopurile altei mănăstiri, aflătoare în aceeaș dieceză.

După acționați deci, fie că considerăm mănăstirea ca subiect direct de drept proprietar, ori biserica ca subiect de dominium emergens, din punctul de vedere al procesului de față se poate vorbi despre mănăstiri speciale sârbești, cu desăvârșita excludere a Românilor. Și fiindcă caracterul naționalist al mănăstirii îl dă, după acționați, dezvoltarea sa istorică, tradițiile ei, administrația internă și limba rituală, naționalitatea majorității confraternității monahilor, procedura unitară și unitara determinare a voînței, și fiindcă viața internă a mănăstirilor din acțiune și caracterul lor dela înființare până în zilele de astăzi au fost neîntrerupt și exclusiv sârbești: numai din aceea, că credincioșii de naționalitate română au ajuns după 1690 sub ocrotirea bisericii sârbești, aceștia nu și-au câștigat nici

un fel de pretenșiune asupra mănăstirilor înființate pentru biserica sârbească și puse exclusiv sub jurisdicțiunea ei de drept.

Aceste declarațiuni contradictorii, făcute în privința faptului din acțiune și a temeiului de drept, a dus și în chestia îndatoririi de a dovedi ambele părți din proces la acceptarea punctelor de vedere divergente. Pentru că, pe când după acționați, comunitatea mitropoliei formează părere pentru comunitatea instituțiilor bisericești de pe teritoriul cu poporațiune mixtă și a averii lor, față de care, și dacă nu s'ar accepta argumentele dezvoltate de acționați cu privire la teoria dreptului bisericesc, partea care ridică pretenșiune exclusivă asupra instituțiilor singurate și asupra averii lor, are să dovedească această pretenșiune: după acționați mitropolia nici odată nu a fost comună, o astfel de părere generală despre comunitate nu poate fi stabilită, ci privitor la fiecare instituțiune bisericească, partea care afirmă comunitatea trebuie să dovedească existența faptică a comunității și numai după ce aceasta s'a dovedit, poate fi vorba despre aceea, că comunitatea instituțiunii poate da oare naștere părerii despre comunitatea părților de avere ce-i aparțin?

Poziția pe care o ia tabla regească în privința faptului din acțiune și a bazei de drept, cum și în chestia datorinței de a o dovedi, e pe baza expunerilor făcute de părți și pe baza dovezilor aduse următoarea:

(Va urma)

Un memorand.

Fruntașul compatrioților noștri sași, domnul Carol Wolff, a înaintat ministrului president, contelui Ștefan Tissa, un memorand amănunțit, în care cere, ca moșia statului din Făgăraș, în estensiune de 8090 jugăre, se fie parcelată și împărțită între invalizii de război, cu preferință sași, pentru că aceștia se formează pe o estindere de 90 kilometri zid de apărare pe seama statului ungar, ceea ce e o necesitate, atât din punct de vedere politic, cât și naționalist.

Statul prin aceasta nu ar aduce nici o jertfă, pentru că moșia nu îi aduce acuma nici un venit, ba chiar perde cu ea, cam 91 fiveri la an după fiecare jugăr, deci statul ar putea se face Sașilor favorul și bucuria, de a le da pe nimica moșia, care și de altcum e numai sarcină pentru stat și guvern.

Colegii dela „Nagysebeni Ujság“, luând act despre memorandumul domnului Wolff, îl comentează în numărul de Duminecă astfel:

„Imprejurările de față nu sunt de loc acomodabile, ca să ne adâncim în aprecierea energică a memorandumului. Noi așa știm, că după planurile originale s'a încercat întâi se fie cumpărată moșia din Făgăraș pe vecie, pentru scopuri săsești de colonizare, dar planul acesta nu a avut primire favorabilă din o anumită parte. Dar Carol Wolff nu e omul, care se spărie de astfel de pedeci mărunte. A combinat deci noul plan, care nici nu e costisitor pentru acțiunea de colonizare, și pe urma plasării invalizilor de război e și actual, dar nici ca afacere nu e reu pentru stat, după Wolff, iar pe deasupra mai poate fi stilizat și cu fraze tricolore naționale. Pe lângă multe altele, tocmai despre aceea nu vorbește însă planul cu gust și bine combinat, că printre coloniștii germani ce s'ar alege din numeroasele familii de birși vrednici, maghiare și săcuesti, cari au fost colonizate în vreme mai bune pe moșia de stat din Făgăraș? Acelea pot să plece, poate chiar în patria veche?...”

Va se zică, fiecare trage foc la oala proprie. Nici domnul Wolff, și nici colegii dela „N. U.“ nu s'a gândesc, că în aceste zile grele, în cari împreună ne vărsăm sângele pentru patrie, cu dreptate ar fi să se pună chestia astfel: Să se parceleze moșia de stat din Făgăraș, chiar și alte moșii de ale statului, și să se împartă între invalizii de război, fără deosebire de naționalitate!... De ce adevăc se cere de unii numai pentru Sași, de alții pentru Săcui și Maghiari, o moșie a statului, care e și statul nostru?

Dacă așa a fost în trecut, nu e bine că e și astăzi, și nu va fi bine ca și în viitor se fie tot așa: ca noi, Românii, se fim prezentați la toate ocaziunile de aceea ce nu suntem, de elemente de neîncredere și periculoase pentru stat. Doar în tranșee frați suntem, tot frați trebuie se fim deci și la sinul patriei, care ca o mamă bună datoare e să ne ocrotească pe toți, precum și noi toți o apărăm în groaznicul război de astăzi.

Războiul.

În Bucovina nu s'a întâmplat nimic deosebit, la Colomea s'a dezvoltat o luptă mare, la Tlumaț atacuri rusești de cavalerie au fost impiedcate, tot așa și pe la Zlocevska și pe la Baranovici. Pe la Luck trupele aliate au înaintat de nou, făcând mulți prizonieri.

La frontul italian atacuri vehemente s'au dat la Doberdo și pe alte locuri, dar toate au fost respinse

FOIȘOARA.

Librăriile și bibliotecile ca factor educativ.

De preotul Ioan Dandea.
(Urmare).

Adevărul e și bine, și frumos; binele e și adevăr și frumos; frumosul e și adevăr și bine. Dacă aceste puteri educative să contopesc armonice, dezvoltându-se în sufletul cuiva, educația și-a ajuns scopul; ea e deplină. Dezvoltarea armonică, precum și contopirea armonică a amintitelor puteri educative în interiorul fiecăruia, să face prin rațiune, care încă trebuie cultivată prin studii filozofice temeinice. Cultivarea rațiunii să face prin educația rațională. Aceasta educațiune a rațiunii face apoi unirea și contopirea celor două mari forme ale educației: educația fizică și spirituală.

Educația generală are de scop să facă mai întâi de toate oameni, care să și împlinescă cu dreptate, cu dibăcie și cu mărimă de suflet toate funcțiile publice și private, în timp de pace și în timp de război, și numai după aceea: profesori, preoți, advocați, etc. (Lubbock. Intrebuințarea vieții, pag. 67). Cu educația specială să ocupă educația științifică și artistică în înțelesul străns al cuvântului. Ei este dat a face profesori, medici, preoți, arhitecți etc. pe când educația generală tre-

bue să facă mai întâi oameni și apoi specialiști.

Măestriile cu a căror ajutor putem desgrota din sinul de granit a stânței educației generale ascunsele puteri educative amintite mai înainte, sunt: experiența proprie și experiența streină. Experiența proprie, deși e cea mai prețioasă, e și cea mai costisitoare. «Studiul te învață fără pericol, pe câtă vreme experiența ne dă mai multă suferință decât știința. E nemernic negustorul care ajunge bogat ori înțelept numai după ce dă mai multe falimente.» (Intrebuințarea vieții, Lubbock Bibl. pentru toți nr. 123 pag. 9). Dacă educația d. e. am lăsa-o în sama fiecăruia, ca el prin experiența sa proprie să-și facă educațiunea, ar apuca pe căi greșite, de unde abia de este întoarcere, și când ar dori să se reîntoarcă, viața lui pustie ar fi numai o ruină. Prin experiență, adică prin lipsa ori cărei experiențe, și-ar întrebuința o parte din viață, ca să facă nenorocită partea cealaltă. (Lubbock op. cit. pag. 4).

Nici nu am putea prin experiența proprie numai să ne câștigăm toată cunoștința, de care avem lipsă în viață, ci trebuie să ne folosim foarte mult și de experiența streină, pe care o primim numai după ce am verificat-o prin rațiune și experiență proprie. Experiența proprie deși e costisitoare, totuși e foarte prețioasă, stând la fundamentul ori cărei cunoștințe. Prin experiența proprie ne câștigăm materialul brut al cunoștințelor noastre, pe care avem să-l prelucrăm cu ajutorul ra-

țiunii și al experienței altora, așa încât să ne potă servi ca hrană sufletească asimilabilă. Cunoștințele fundamentale despre lume și viață prin experiența proprie, prin sensuri le câștigăm. Acesta e capitalul prețios al cunoștințelor noastre. Dar ca experiența proprie să ne fie de folos, trebuie să ne deprindem de mici copii, — cât trăim, — a observa bine fenomenele și lucrurile din lume și viața a învăța din natura lucrurilor și fenomenelor, «natura ne învață mai bine decât oamenii, căci ea ne dă cunoștința intuitivă a lucrurilor care e o creațiune lăuntrică a sufletului omenesc din elementele prezentate de simțuri. Intuiția naturii (experiența proprie) este adevăratul fundament al învățării omenești fiindcă ea este singurul fundament al cunoștinții omenești. Tot ce merge mai departe e numai rezultat și abstracțiune din această intuiție.» (Pestalozzi, Leonard și Gertruda. Introducere de Rădulescu Pogoneanu).

Trebuie apoi să ne deprindem a judeca corect asupra celor observate și pe cari avem să le aplicăm în practica vieții zilnice; trebuie să judecăm și asupra urmărilor ce le vor avea faptele și acțiunile noastre. Urmând astfel din cea mai fragedă tinerețe, aproape chiar din leagăn, experiența proprie va fi un isvor nesecat de învățatură prețioasă, micile experiențe dureroase din tinerețe și copilărie ne vor păzi tot mereu de multe experiențe foarte dureroase.

Se zice, că Franclin, renumitul in-

ventator al curentului electric, și-a cumpărat odată un fluier — când era copil — despre care cu părere de rău a aflat mai târziu, că a fost prea scump și că nu-l poate folosi; a fost cuprins de o dureroasă căință pentru risipa de bani ce a făcut. Dar această experiență i-a folosit mai târziu, ferindu-l de mai mari risipe de bani, aducându-și aminte totdeauna de fluier.

Ca experiența proprie să ne fie de folos, trebuie să ne învățăm cum să o știm folosi. Aceasta învățatură copiii și tinerii neesperti o pot primi numai din experiența streină a celor esperti, fie vii, fie morți.

Experiența streină e înțelepciunea neamurilor; ea e compusă din totalitatea experiențelor proprii a fiecăruia. Fiecare a adăugat ceva la această experiență, și de aceea e atât de înțeleaptă, încât ea «te învață într'un an mai mult de cât experiența (proprie) în douăzeci.» (Lubbock). Și cu atât e mai prețioasă aceasta experiență streină, cu cât ne dă normele cele mai sigure cu al cărora ajutor ne putem dezvolta experiența noastră proprie. Roditoarele câmpii, unde frumos se dezvoltă experiențele proprii cu ajutorul experiențelor streine, sunt: familia, școala și viața cu instituțiile ei culturale. În familie și școală experiența streină — care e înțelepciunea veacurilor, — ia chip de învățătoare, care îndeamnă, sfătuiește, învață, disciplinează prin ocupații și distracții educative pe elevii săi. Elevii la rândul lor

Peste 600 de Italieni, cu 18 ofițeri, au ajuns în captivitate la noi.

Ofensiva engleză-franceză dela frontul apusan a reclamat jertfe foarte mari dela dușmani. Germanii s'au retras pe unele locuri în linia a doua de apărare, de unde însă nu i-a mai putut scoate ofensiva dușmanilor. Pe celelalte locuri atacurile dușmane au fost respinse toate de Nemți.

Știrile telegrafice primite astăzi ne mai comunică, cumcă în Bucovina ai noștri au înșinat îndărăt pe Ruși, la Colomea lupta mare e încă în curgere, la Tlumaț ai noștri au cucerit teren, în Volhinia atacurile rusești au fost respinse și trupele aliate au înaintat de nou.

La frontul italian s'au continuat atacurile dușmane cu multă vehemență, dar toate au fost înecate în focul artileriei noastre. La frontul dela apus toate încercările Francezilor și ale Englezilor de a sili pe Germani să se retragă, au fost zadarnice. Atacurile lor au fost toate respinse.

Fondul orfelinatului.

(Urmare).

Col. din Fues-Băgara: Ioan Laslo, par. 200— și alții: 978.

Col. din Hațeg: Dr. Cornel Popescu prot. (of. 100—) 10— Dr. Toma Ienciu adv. Pui 200— Reuniunea de înmormântare 100— Societatea cismarilor și tâlparilor din Hațeg 50— Iuliu Popoviciu și soția 50— Teodor Doboiu și soția 50— Ioan Straițariu și soția 50— Mihail Dugaciu 60— Alex Jian și soția Maria 50— Marcu Jian și soția Eug. 50— Cornel și Virgil Popoviciu 25— Bis. gr. or. 20— Văd. Maria Penciu 20— Valentină Dr. Parasca 20— Dora Dr. Bontescu 20— Elena Mesaroșiu 20— Nicolae Sbuzitia și soția 20— Cătuța Dugaciu 20— Mihail Dugaciu inv. 34— Nicolae Săhan 10— Romul Vuia 10— Teodor Doboiu Nacu 10— Petru Miotin și soția Lotti 10— Sebastian Negru 5— Ioan Tocaciu 5— Văd. Mina Pop 5— Nicolae Vasiliu și soția Maria 5— Marcu Popescu și soția Fira 5— Kindler Mór 5— Cornelia Barna 5— și alții: 1015—

Colecta din Șaroș (Mediaș): Dionisie Chendi par. 20— Bis. gr. or. 10— Vinovia Neculoiu soție de inv. 5— și alții: 51—

Col. din Berghiu și fil. Colibi: Tit Morariu par. 20— Aurel Cosma inv. 10— Nicolae Ionaș 5— Comuna politică 100— și alții: 23070.

Col. din Săsciori (Sebeș): Bis. gr. or. 100— Nicolae Răchitan com. 100— Ilie Moga par. 20— Augustin Bărsan not. 20— Ioan Basarabă 10— Pavel Precupeșcu 10— Ioan Vas. Mih. pădurar «Bistra» 5— Ștefan Capătă 5— Dimitrie Faur 5— Ștefan Drăghiciu 5— și alții: 37070.

Col. din Bobohalma: Augustin Chețianu par. 10.

Col. din Fizești (Hațeg): Atanase Daju par. 10— Cornelia Daju soție de preot 670 și alții: 6830.

prelucra materialul primit și își făuresc norme de viațuire; își făuresc principii de conducere și dezvoltare a experienței proprii.

Viața are diferite instituții culturale educative, prin care înțelepciunea veacurilor își înțelepțește elevii, cari voesc să fie înțelepți. Aceste instituții sunt: Biserica, statul și societățile culturale (academiile, cari pe lângă știință fac și educație, atenele, cercurile de studii, societățile de lectură, de teatru, de muzică, bibliotecile, librăriile, presa etc.)

Dar nici familia, nici școala, nici instituțiile culturale nu și-ar putea împlini chemarea educativă, dacă nu ar fi cărțile, care cuprind în sine experiențele tuturor veacurilor, cari cuprind înțelepciunea. În înțelesul acesta vorbim numai de cărțile cu adevărat bune, căci sunt și cărți rele și stricăcioase, și cu atât mai primejdioase cu cât își dau aparența de adevăr. Peste tot nici nu ar fi cărți, dacă mintea născocitoare a omului nu ar fi aflat scrisoarea, și mai ales tiparul. Tiparul e factor educativ de prima calitate, căci cu ușurință trimite în lumea largă cărți și produse de presă. Tiparul cu multă destoinicie face cu puțință, ca înțelepciunea veacurilor cuprinsă în acele cărți și produse de presă să fie educatoarea bună a generațiilor, a mii și mii de cetitori, din toate timpurile și locurile, și din toate straturile societății, fie bogat, fie sărac, fie împărat, fie soldat.

(Va urma).

Col. din f. Galați-Urez: Elena Dr. Ienciu 10— și alții: 5170.

Col. din Federi 60—

Col. l. Ioan Popa Nartea notar în Loman dela mai mulți 180—

Col. din Covragiu (Hațeg): 25—

Col. din Gântaga 2436.

Elevii Șc. din Presaca 150.

Elevii Șc. din Teaca 5—

Elevii Șc. din Zlatna 26—

Elevii Șc. Loman 622.

Col. preotului mi. Laurențiu Curea din Praga:

Laurențiu Curea preot mil. 30— Alex. de Simon căpitan 25— Dr. Emil Habor preot mil. gr. cat. 10— Nicolae Baboie sublocot. 10— Alexandru Chiffa locot. 10— George Baboie 10— Dr. Victor Ola 10— Alexe Odor 6— Vasile Neguț 6— Lazar Coca 5— Ioan Cucu 5— Ioan Iănos vicecol. 5— Dr. Valer Ieșan 5— Nicolae Licareț căp. 5— Dr. Horia Petra-Petrescu 5— și alții: 52021.

Col. din Geomal (Al. Iulia): Ioan Neagoe par. 10— Iosif Pop cap. 10— Partenie Crișan notar 10— și alții: 83—

Col. din Tecșești (Al. Iulia): 10—

Col. din Dragomirești (Dej): 2050.

Col. din Arada: Ioan Nicola par. 20— Iosif Nicoară cap. 5— Ioan Lazar inv. 5— George Nicola subprimar 5— și alții: 100—

Col. din Lăzești 860

Col. din Peteritea (Cet. de p.): Atanasie Căndea par. 5— Elisabeta Nechita 5— și alții: 7950.

Col. din f. Fișeriu (Cohalm): 5520.

Col. din Dupușdorf (Mediaș): 10—

Col. din Șinca nouă (Făgăraș): David Chișdea par. 20— și alții: 14020

Col. din Zam și f. Tămășești: Csernovits Mihai 20— Emanuil Simce par. 10— Emil Budiu 10— Filip Matinca 10— Spitz Testvérek 5— Singer Adolf 5— și alții: 11660.

Col. din Râpa inf. (Reghin): Vasile Mateiu par. (of. 50—) 10— Ilie Șulariu inv. (of. 50—) 10— Ioan Mielăuș comerc. 10— și alții: 10810.

Un anonim prin Dr. G. Proca 38—

Col. din Săsăuș (Agn): 6310.

Col. din Veseud (Agn.): Bis. gr. or. 10— Ioan Varga Nr. 77, 5— și alții: 4964.

Col. din Colibița (Bistrița): Ilarion D. Mariș par. 50— și alții: 5878.

Col. din Poiana Porcului: Alexandru Man par. 20— și alții: 6120.

Col. din Comăna de sus: George Bărescu par. 10— George Comșa inv. 10— Maria Al. Frâncu 10— Bis. gr. or. 20— Insoțirea de cred 40— și alții: 16214.

Col. din Căpâlna (Sebeș): dela mai mulți: 36192.

Col. din Pianul de jos: Bis. gr. or. 50— Ioan Bena par. 20— Daniil Ordean inv. 10— Ioan Cioran v. not. 10— Savu Florea și alții: 14930.

Col. din Barcan: Bis. gr. or. 20— Ioan N. Stroia 20— George I. Burlea par. 10— Nicolae G. Radu 6— Văd. Maria Alex. Neagoe 5— și alții: 16704.

Col. dela serbarea școl. din Nucet 9—

Col. preotului mil. Nicolae Văleanu, Res. spit. 7 Sternthal bei Pettau: Nicolae Vălean preot mil. 15— Sever Damșa, Duleu, subof. 10— Mihai Banda, Rusca 5— Iulian Cojocnean, Cojocn. serg. m. 5— Vichente Ognea-Fizeș 5— și alții: 15014.

Elevii școlii de aplicație, Sibiu: 977.

Iosif Luca, limbar 10—

Col. din Bica rom. (Ciuj): Aurel Crai- n c par. 5— și alții: 50—

Reuniunea femeilor din Făgăraș 50—

Col. din Ștena (Cohalm): 17—

Col. din Viscri (Cohalm): Ilarion Nistor inv. și alții: 2948.

Col. din Dealu mare: Avram Glava par. 10— și alții: 1360.

Col. din Sâmbăta sup. apus: Ioan Pop preot pens. 10— Toma Vuțiu 10— Iacob Adămoiu 5— și alții: 4840.

Col. din Sâmbăta sup. răs.: Vincențiu Pop par. (of. 50—) 20— Insoțirea de cred. 50— George Zaharie 20— Maria G. Ivașcu 20— Dionisie Sandu 20— Eugenia Pop Ciura 10— Vincențiu Ștefan inv. 10— și alții: 23020.

Col. din Lunca: Ioan Samoilescu par. 10— și alții: 20780

Col. din Valea Sângeorgiu: Dela foșții iobagi 8— Sebastian Ciocan par. 4— și alții: 4040.

Col. din Dumbrava (Reghin): Alex. Nicolescu par. (of. 100—) Victor Oprea inv. (of. 100—) 50— Vlăsa Maxim 20— Eftimia Borșan 20— Rafila Băta 6— și alții: 18565.

Col. elevilor dela școala din Arpașul inf. 8—

Col. elevilor din Sâmbăta sup. apus. 450.

Col. elevilor din Șulumberg 704

Col. elevilor din Briznic 263.

Col. elevilor din Bendorf. 6—

Col. din Dobra: Iosif Morariu prot. 100— «Grănițerul» inst. de cred. 100— Iosif și Elisaveta Petrovits 50— «Orientul» inst. de cred. 40— Lucreția Criste 10— Elvira Popa 10— Ana Muntean 10— Marta Albu 10— Maria Hereș 10— Ludvig Grozută 10— George Țig I. G. 10— Sabina Moiescu 6— Iosif Cig 6— Nicolae Herbai 6— Ioan Comloși 5— Aurelia Musteș 5— Maria Huroș 5— Mariți Herbai 5— Maria Musteș 5— V. Elisabeta Oprean 5— Ioan Criste I. Adam 5— și alții: 531— (Va urma).

NOUȚĂȚI.

Din cauza sfintei sărbători Nașt. S. Ioan Bot. numărul proxim al ziarului nostru apare Luni, la orele obicinuite.

Din dietă. Eri, Marti, s'au început desbaterile în dietă asupra proiectului de lege referitor la acordarea de ajutoare pe seama funcționarilor de stat, în urma scumpetei mari din țară. Funcționarii mai mici vor primi ca ajutor 35% din salariul lor fundamental, iar cei mai mari treptat: câte 30, ori 25%. După votarea acestei legi au fost luate în desbaterile legile nou de dare.

Colecte pentru scopuri de binefacere în război. Dela magistratul sibian primim următorul comunicat: În urma unei hotărâri ministeriale, colecte pentru scopuri de binefacere în război se pot face de aici înainte numai cu încuviințarea autorităților. Excepție formează: colectele făcute în cerc familiar mai restrâns; colectele oficiului și ale comisunii de îngrijire în război, ale societății Crucea Roșie; colectele funcționarilor de stat, comitatensi, sau comunali, cu aprobarea superiorilor lor. Ziarele pot întreprinde colecte și pot primi contribuții fără încuviințare oficială, dar sânt datorate să le arate primului funcționar al municipiului, să le chiteze în public, în fiecare lună să le înainteze destinațiunii, ceea ce are să se comunice în ziar. Încuviințarea se acordă, la cerere în scris, pe timp de cel mult 60 de zile, pe teritoriul unui municipiu din partea primului său funcționar; în alt caz, ministrul ungar de interne. Contravenienții se pedepsesc cu asprime.

Nemți în Bulgaria. O delegație a senatului imperial german a plecat în excursiune prin Bulgaria. În Tirnovo, unde Nemții au sosit Duminecă dimineată, li-s'a făcut primire sгомotoasă. De aci au plecat la Sofia.

Profesorii și războiul. Conform datelor mai nouă, fac serviciu militar în armata noastră 968 de profesori. Au murit moarte eroică 96, sunt răniți 110, prisionieri 92.

Prețul ofensivei rusești. Conform știrilor trimise din Rusia, ofensiva din urmă a fost împreunată cu jertfe enorme. Pană acum s'au constatat 160 mii de ruși morți. Transportul răniților spre Chiev se urmează neîntrerupt. Pierderile de acum ale trupelor rusești întrec pierderile lor avute în Carpați.

Femei în serviciul căilor ferate. Franța are astăzi 25 mii de femei aplicate în serviciul căilor sale ferate. Direcțiunile acestor căi ferate recunosc, că sunt deplin mulțumite cu lucrul femeilor.

Suedia și România. Gazete rusești află următoarele: Guvernul român a hotărât să trimită la Stockholm o misiune diplomatică specială, în scop de a discuta anumite chestiuni politice cu guvernul suedez.

Subvenția regelui Nichita. În budgetul votat de camera franceză se găsește o poziție de 23 mii de franci, sub titlul de subvenție pe seama curții muntenegrene, care petrece în Franța. — Despre Nichita se anunță, că are să părăsească orașul Bordeaux pentru a se duce la Vichy.

Două milioane. Intr'una din ședințele secrete ale camerei franceze s'a făcut constatarea, că francezii au pierdut până acum, cu prisionieri cu tot, două milioane de oameni.

Reprezentarea de copii fotografiată. Fotografatele celor 5 grupuri ale reprezentăției de copii, date în teatrul orșenesc din Sibiu, în folosul orfelinatului, se pot lua în primire, în schimbul sumei de 5 Cor. de exemplar, cu începere de Vineri, în 7 Iulie n. c., dela d-na profesoară Eugenia Tordășianu, strada Bruckenthal Nr. 17.

Trupe coloniale. O știre din Spania spune, că la începutul lunii Iulie va intra în luptă pe frontul apusean o mare armată colonială franceză. Două sute de mii de oameni, complet echipați și instruiți, au debarcat la Toulon.

Biletetele de câte doi fileri din Restu-rantele și Cafenelele Sibului au dat în decurs de 6 luni un venit de K 1566—. Subtrăgând cheltuielile tipării biletelor și alte mici spese cu K. 23273 s'au putut preda filialei de aici a Crucii-Roșii suma de K. 133327. Astfel colecta celor 2 fileri a contribuit și ea la alinarea mizeriilor războiului, pentru ceea ce le exprimă tuturor dăruitorilor cum și chelnerilor (bărbați și femei), cari dela începutul războiului încoace au colectat și predat deja K. 454133, cordială mulțumită: Comitetul reuniunii femeilor.

Glas englez. Corespondentul de război, dela cartierul general italian, raportează ziarului Times: Dintre soldații austro-ungari au căzut foarte puțini în captivitate italiană. Dispun de un întreg șir de poziții bine întărite, unde se pot retrage; au o puternică artilerie și multe mitraliere, prin urmare ofensiva italiană va fi împreunată cu mari greutate. Trupele austro-ungare, judecate după soldații prisionieri, se găsesc în bună stare, hainele lor nu lasă nimic de dorit și nici alimentarea.

Ploile. Mari ploii se vestesc din Flandra. De aceea, cum scriu gazetele din Anglia, acțiunea armatei engleze este mult împedecată și nu poate câștiga teren.

Ziar polonez oprit. Comandantul militar al capitalei rusești a oprit apariția unicului organ de publicitate polonez din Petrograd, a ziarului cotidian Dzennik Petrogradski.

Vezuviul se mișcă. Se vestește dela Neapole, că de câteva zile Vezuviul își reînțepe activitatea. Din craterul său se înalță neîncetat nori groși de fum.

Intervenire. Ziarele franceze scriu, că regele spaniol Alfonso va cere grațiere pe pe seama lui Sir Roger Casement, osândit la moarte din partea tribunalului militar dela Londra. Prelații Irlandei vor ruga scaunul papal, să intervină în favoarea condamnatului.

De pe toate fronturile. Două conferențe, d n cele mai instructive și atrăgătoare, s'au ținut Sâmbătă și Duminecă seara în sala teatrului sibian. Conferențiarul, dl căpitan Maximilian Mangesius dela biroul serviciului de presă din ministerul de război, ne călăuzește d'alungul lunei războinice, începând cu mobilizarea până la evenimentele mai nouă de pe teatrul de război sudic. Interesantele proiecțiuni de sch'opticton, peste 200, ni-au înfățișat următoarele momente principale: Înaintarea trupelor; Desfășurarea liniei de bătăe; Mijloacele de luptă și efectele lor; Serviciul sanitar; Prisionieri și pradă; Pustiirile războiului; Alimentarea armatei; Comandanții armatei noastre; Luptele și victoriile noastre. Am văzut dealurile întunecate ale Muntenegrului, vârfurile albe din munții Tirolului, tranșee, fortărețe și pustiiri, călcate de frații și de fiii noștri duși pe acolo... Ambele conferențe s'au bucurat de o asistență numeroasă, care a rămas satisfăcută și adănc impresionată de cele văzute și auzite. Venitul net al serilor este merit pentru filiala Crucii Roșii și pentru cassa orașului în scopul conferirii ajutoarelor de război. Astfel de prelegeri, ca ale conferențiarului căpitan Mangesius, vor fi bine primite și de aici încolo.

Cărți și reviste.

Anuarul XXX. al școlii civile de fete cu internat, susținută de Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român, pe anul școlar 1915—1916, publicat de Dr. Vasile Bologa, director. Cuprinde știri școlare din 1915—1916. — Școala are 1 director, 4 profesoare, 1 profesor (dus în război dela începutul campaniei), 2 catherine și mai multe instructoare. Personalul internatului se compune din 1 directoară, 1 medic de casă, 2 guvernante și 2 bone. S'au înscris 99 eleve, dintre care 15 în cursul complementar, 68 interne. Înștiințarea pentru anul viitor școlar se va publica la timpul său pe cale z'aristică.

Tribuna Albano Română. Nr. 8—9 din această revistă, redactată de Petru Vulcan, cuprinde: Soarta Albaniei. Neamul românesc din Macedonia (de D. Abeleanu). Om și om, narațiune. Harif Müftar, de Maria Amela baroană de Godin. Fragmente albaneze. Nu zic, de, cât un caic, anecdotă de P. Vulcan. Însemnări despre limba albaneză. Arta populară la românii macedoneni. Voci din presă. Activitatea Societății de cultură Macedo-Română pe 1915—1916; Regulamentul acestei societăți. Revistă politică. Ilustrații. — Abonamentul 12 lei pe an, 6 lei pe jumătate de an. Adresa: București, Bulevardul Păke 102.

Concurs.

Pentru întregirea unui post de învățator devenit vacant la școala noastră din Vinerea prin trecerea la pensie a învățătorului Nicolae Herlea, se scrie concurs cu termen până la 15 Iulie a. c.

Emolumentele împreună cu acest post sunt:

- 1. Salariul legal; anume dela biserică 1100 cor. solvabil în rate lunare anticipative, iar restul dela stat.
2. Cvarțir în natură;
3. 10 m² lemne de foc; și
4. 20 cor. relut de grădina.

Postul este a se ocupa la 1 Septembrie a. c.

Dela cel ales se recere pe lângă instrucțiunea regulată în școală a elevilor, se conducă regulat în fiecare Duminică și sărbătoare elevii la biserică, se cânte cu ei răspunsurile la sf. liturgie. Cei destoinici întru instruirea și conducerea unui cor de elevi sau de adulți vor fi preferați.

Reflectanții la acest post până la termenul de mai sus, să își înainteze cererile de concurs instruite cu documentele necesare, oficiului protopresbiterial gr.-or. din Orăștie, și să se prezenteze în vre o Duminică ori sărbătoare în comună la biserică, spre a face cunoștință cu poporul.

Școala e cu 4 posturi de învățator. Vinerea, din sedința comitetului parohial, ținută la 19 Maiu 1916.

Ioan Iosif m. p., Romul Albu m. p., Vasile Domaș protopresbiter.

Nr. 105/1916. (101) 3-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățator dela școala română gr.-or. din Boiu-de-sus, protopresbiteratul Ibei. Să deschidă concurs în termen de 30 zile dela prima publicare.

Salariu legal 1200 cor. în bani, din care, 600 cor. ajutor de stat votat în urma Rezol. Minis Nr. 37 029/1915. VII, iar restul din repartițiune dela popor.

Alesul va fi obligat a conduce și școala de repetiție, va conduce copii la biserică, va face serviciu de cantor, va fiinea strănă în Duminică și sărbători.

Reflectanții la acest post sunt poștiți a-și înainta rugărilor de concurs în regulă, la oficiul protopresbiterial gr.-or. din Ibe, având așa prezenta înaintea de alege în biserică a cânta și a să face cunoscut poporului.

Din sedința comitetului parohial gr.-or. român din Boiu-de jos și Boiu-de-sus ținută, Duminică 5/18 Iunie 1916.

George Teosu Severian Pop, Ioachim Luchu vice-președ.

Văzut: Iliamureșană, în 10 Iunie 1916. Dr. Ioan Dobre adm. protopresb.

Atelierul tehnic de dinți

E. Dieker

este închis până la finea lunii Iulie.

Aviz din Fiume!

Rămânându-mi cafea în magaziu, încă 4-6 săptămâni voi mai spada.

Cafea fină nu mai află și se vorbește că va veni opreliște, când nice 5 kgr. nu va fi permis a se spada și cel mult 1/2 kgr. va putea cumpăra o familie; deci din aceste motive voesc ca pe durată războiului se sistez expedițiunile.

Până mai am ofer deci cu prețul vechi și redus:

Cafea: Pe luna Iunie:

- Nr. 9 Cuba bună 1 kgr. 12- K
12 Cuba foarte fină 1 kgr. 12-50 K
16 Cuba specialitate 1 kgr. 13- K
106 Mixtură Victoria 1 kgr. 13- K
1 kgr. Tea rusăscă 20 K (intre Cafea se poate trimite și 1/2 kgr. Tea).

5 kilograme se expediază franco și vămult prin rambursă poștală Mai puțin ca 5 kilograme nu se expediază.

În cazul că din numărul ce doriți nu se va mai afla, o pot schimba cu alta?

Rugându-mă de prețuitul sprijin și recomandare și pe mai departe, semnez

Cu toată stima și recunoștința:

F. A. Degan,

comerciant de Cafea și coloniale în Fiume. (104) (Postabók 163.) 1-4

A apărut

în editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane

Carte de rugăciune,

în care se cuprinde: Rugăciune de dimineața; rugăciunea sfintei treimi; rugăciune către Dumnezeu Fiul; Psalmul „Miluește-mă Dumnezeule“, etc.; rugăciunile mesei; Simvolul credinței; rugăciune de seara; rugăciune către Dumnezeu Tatăl; rugăciune către născătoarea de Dumnezeu; rugăciunea sfintei cruci; rugăciune către domnul nostru Iisus Cristos și rugăciune la nenorociri și alte necazuri.

Se află în depozit spre vânzare la Librăria arhidiecezană, și se vinde legată în coloare roșie și vânată cu 20 fileri.

Format plăcut, mic, pentru a se putea purta și în buzunar.

Preților, profesorilor și învățătorilor, la comanda de cel puțin 50 exemplare, pe lângă achitarea prețului sau expedarea cu rambursă, li se dă 20% rabat.

Este o carte de rugăciune foarte corectă, nu numai pentru trebuințele sufletești ale oricărui creștin, ci și ca dar la copii, precum și pentru ostașii din rezboi, atât după cuprins, cât și după format și exterior

A apărut în editura comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane:

R. Ruiz Amado:

Secretul succesului

converbirii teoretice și practice cu tinerii de 15-20 ani, traducere de Vasile Stan, profesor la seminarul „Andreian“. Cuprinsul: Succesul și fericirea. Problema succesului. Idei atavice. Zeificarea succesului. Zodia. Periodul fatal. Planul de luptă. Nu fumezi? Încă o țigaretă...? Păhărele de beaură. Vorbele obscene. Steagul celor șapte voinici. Timpul e aur. Lectura. Jocurile. Sportul. Prietini Cavalerism și Donchișotism. Viermele neadormit. Orientări. O putere... Nobleța adevărată. Inclinațiile și destoiniciile. Concurența socială. Capitalul celor desmoșteniți. O obiecțiune și o părere. Chemarea dumnezeiască. Munca împărțirea timpului. Statornicia. Împărțește ca să învingeri. Puterea de sus Adas. Sfaturile unui părinte către fiul său.

După cum se vede din acest cuprins bogat, Secretul succesului e o contribuție însemnată la literatura noastră pentru tineret, astăzi destul de săracă.

Se află în depozit spre vânzare la Librăria arhidiecezană din Sibiu, exemplarul broșat (280 pagini format 8") cu 2 coroane.

Revanzătorilor se dă un rabat de 20%.

A apărut și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană în Sibiu:

Frumoasa din Nor

și alte povești

de E. Hodoș.

Prețul 2-50 cor. + porto 20 bani.

A apărut și se află de vânzare la Librăria Arhidiecezană, din Sibiu-Nagyszeben.

Adolf Harnack.

Monahismul,

idealurile și istoria lui

trad. de

Dr. Gh. Comșa.

Prețul unui exemplar e 1 Cor., cu porto postal, 1 Cor. 10 fil.

La Librăria arhidiecezană

se vând cu preț redus:

I. Recvizite pentru fizică.

Table with 2 columns: Item name and Price. Includes Instrument arhimedic, Glob de aramă, Scripet, Cumpăna, etc.

II Tabele de intuițiune.

Table with 2 columns: Item name and Price. Includes Modelul mașinei de aburi, Să ne ferim de beuturi spirtuoase, Urmările beției, etc.

A apărut

în editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane

Acaftistul

Preșintei Născătoarei de Dumnezeu și alte rugăciuni, cu binecuvântarea Înalt Preșintei Domn Ioan Mețianu, arhiepiscop-mitropolit al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Ungaria etc.

În această ediție augmentată, (474 pagini) se cuprind:

- Rugăciunile dimineții, de seara și pentru fiecare zi din săptămână. Canonul de rugăciune de toate zilele. Rugăciunile dumnezeiești Liturgii. Canon de pocăință către Domnul nostru Iisus Christos. Rugăciune mai înainte de Ispovedanie. Învățătura pentru Ispovedanie. Rugăciunile sfintei cuminectături. Rugăciunile după sfânta cuminectură. Rugăciune către Domnul nostru Iisus Christos. Rugăciune din toate zilele către Născătoarea de Dumnezeu. Acaftistul Domnului nostru Iisus Christos. Canon de umilință către Domnul nostru Iisus Christos. Rugăciunea de umilință către Domnul nostru Iisus Christos. Acaftistul preșintei de Dumnezeu Născătoare. Canon de mulțumită către preșânta Născătoare de Dumnezeu. Canonul sfântului Nicolae. Cinstiți Karacis al preșintei Născătoarei de Dumnezeu. Canon de rugăciune către Ingerul păzitorului vieții omului. Canonul de rugăciune ce se cântă către toate puterile cerești și către toți sfinții. Rugăciunile mesei. Rugăciune la deosebite ocașuni. Culegere de rugăciuni la felurite întâmplări. Simaxariu pentru tot anul, Păscălia până la anul 1960 cu explicare. Se află în depozit spre vânzare la Librăria arhidiecezană, și se vinde legat solid și cu gust, în coloare roșie, cu 1 cor. 60 fil. Revanzătorilor li se dă 20% rabat. Tipărit pe hârtie fină, se vinde cu prețul de 1 cor. 80 fil.

Anunț.

S'a redus prețurile cărților:

- 1. Arhiepiscopul și metropolitul Andreiu baron de Șaguna, de N. Popea, arhim. și vicar arhiepiscopesc, dela 5 cor. la 2 cor.
2. Memoria arhiepiscopului și metropolitului Andreiu baron de Șaguna, sau luptele naționale politice ale românilor 1846-1873, de N. Popea, arhim., vic. arhiep. Tomul I, dela 2 cor. 60 fil. la 2 cor.
3. Însemnările unui trecător. Crâmpeie din sbuciumările dela noi, de O. Goga, dela 3 cor. la 1 cor. 50 fil.
4. Desvoltarea primatului papal și influința lui asupra creștinătății. Cercetări istorice, de S. Popescu, dela 1 cor. 25 fil. la 50 fil.

Librăria arhidiecezană.

În editura comisiunii administrative a Tipografiei arhidiecezane a apărut:

Biblia mică

sau părți alese din sfânta scriptură, testamentul vechiu și testamentul nou,

cu binecuvântarea Înaltpreșintei Sale Domnului Ioan Mețianu, arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și metropolit al românilor gr.-or. din Ungaria și Transilvania.

Format plăcut 8° pe 272 pagini, cu următoru cuprins:

A. Testamentul vechiu.

- I. Întâia carte a lui Moise. Facerea lumii. Păcatul lui Adam și al Evei. Pedepsa lor. Făgăduința Mesei. Uciderea de frate a lui Cain. Următorii lui. Vestirea poporului. Facerea corabiei. Popolul se începe. Potopul se sfârșește. Avraam primește în cortul seu pe ingeri, cari îi făgăduiește fiu din Sara și i-se descopere perirea Sodomei. Isav și Iacob. căsătoria lui Iacob. Iosif din pismă se vinde de frați săi. Iosif prin tălcuirea visurilor lui Faraon se înalță la cinstea de Voevod. Călătoria lui Iacob în Egipt la fiul său Iosif.
II. A doua carte a lui Moise. Egire. Nașterea creșterea, fuga și căsătoria lui Moise. Așezarea mie, lului Pașilor. Moartea celor întâia născuți, începutul eșerei. Săvârșirea eșerei. Perirea egipțenilor în marea roșie. Moise primește sfintele zece porunci ale lui Dumnezeu. Intocmirea meseriașilor. Șerbarea Sâmbeter. Tabelele legii.
III. A treia carte a lui Moise. Leviticon. Sfințirea preților. Tălcuirea celor zece porunci și a altor legi.
IV. A patra carte a lui Moise. Numerile. Văleam vrea să biasteme pe Israeliteni. Asua lui vorbește. Legea despre bunurile de moștenire. Iisus Nav. se pune în locul lui Moise povătuitor poporului.
V. A cincea carte a lui Moise. A doua lege. Repetirea celor zece porunci ale lui Dumnezeu. Moise predă dirigătoria sa, și așază pe Iisus fiul lui Navi în locul său. Moartea lui Moise și ce urmează după aceea.
VI. Cartea lui Iisus Navi. Israel trece cu urme neudate prin Iordan. Cuprinderea și risipirea cetăți Ierihonului.
VII. Cartea judecătorilor lui Israel. Viteja procoetii Dehorei, a lui Varac și a lui Iud. Invin. gerea lui Gedeon asupra lui Madian. Vitejii, nanta și găcitora lui Samson.
VIII. Cartea I-a a împăraților. Înălțarea lui Samuil. Moartea lui Eli și a fiilor lui. Ungerea lui Saul de împărat. Lupta lui David cu uriașul Goliat.
IX. Cartea II-a a împăraților. Ungerea lui David de împărat.
X. Cartea III-a a împăraților. Căsătoria, rugăciunea și judecata lui Solomon. Biserica lui Solomon. Ite acide pe preoți lui Vasl.
XI. Cartea IV-a a împăraților. Cele cinci minoni ale lui Eliseu. Neeman se curăță de boală.
XII. Cartea lui Ior. Nenorocirea și răbdarea lui Iov.
XIII. Psaltirea. Cântarea lui David când a scăpat din mâna lui Saul.
XIV. Fidele lui Solomon. Lauda înțelepciunii în viețuț omenească. Lauda muierei muncitoare.
XV. Ecclesiastul lui Solomon. Toate-și au vremea lor. Mijloacele fericirii.
XVI. Eremia. Vedenia despre smochine.
XVII. Daniil. Daniil tălcuiește visul lui Navuhodonosor. Scăparea din groapa leilor.
XVIII. Provoeul Iona. Chemarea, neascultarea și pedepsa lui Iona. Rugăciunea lui Iona pentru scăpare.
XIX. Tovie. Rugăciunea bătrânului Tovie, a Sarei și ascultarea rugăciunii lor. Voia din urmă a lui Tovie și sfătuirea către fiul său.
XX. Iudita. Iscusitul îndemni și bunul sfat al Iuditei către bătrânii poporului. Tăierea capului lui Oloferu. Mulțăminta Iuditei și a poporului ei.
XXI. Cartea înțelepciunii lui Solomon. Rugăciunea către Dumnezeu pentru înțelepciune.
XXII. Cartea înțelepciunii lui Iisus fiului lui Sirach. Despre ascultarea pruncilor către părinți, și despre adevărata smerenie. Lauda temelor bune, și muștrarea celor rele.
XXIII. Cărțile Macaveilor. Despre nedumneirea și tirania lui Antioch. Despre statornicia celor șapte frați Macavei și a mamei lor.
B. Testamentul nou.
Nașterea lui Iosif Botezătorul. Bunavestirea Nașterea lui Iisus. Întimpinarea Domnului. Magii dela răsărit. Fuga la Egipt. Botezul lui Iisus. Ispitirea lui Iisus. Nunta din Cana. Samariteanca la puțul lui Iacob. Slăbănogul dela lacul Viteza. Cuvântarea de pe munte. Învierea tinărului dia Nain. Învierea ietei lui Iair. Schimbarea la față. Vindecarea orbului din naștere. Samariteanul cel îndurat. Cina cea mare. Fiul cel rățcit. Bogatul și Lazăr cel sărac. Vameșul și Fariseul. Zacheia Vameșul. Filerii văduvei. Pilda Sămănătorului. Învierea lui Lazăr. Intrarea în Ierusalim. Cina cea de taină. Iisus în grădina Getsiman. Iisus înaintea Arhierilor. Patimile, răstignirea, moartea, înmormântarea lui Iisus.
Se află de vânzare la Librăria arhidiecezană, și se vinde legată solid și frumos cu 2 cor. + 20 fileri porto.
Revanzătorilor li se dă rabat 15%.